

Majanduslikult mitteaktiivsed liidu kodanikud, kes lähevad teise liikmesriiki üksnes eesmärgil saada sotsiaalabi, võib välistada teatud sotsiaaltoetuste saajate hulgast

Saksamaal on välismaalased, kes on Saksamaa territooriumile sisenenud eesmärgiga saada sotsiaalabi või kelle elamisõigus tuleneb ainuüksi eesmärgist otsida tööd, välistatud toimetuleku tagamiseks antavate elementaarsete kindlustushüvitiste (*Grundsicherung*) saajate hulgast.

Leipzigisotsiaalkohtu (Saksamaa) menetluses on kahe Rumeenia kodaniku, Elisabeta Danu ja tema poja vaidlus Jobcenter Leipzigiga, kes keeldus neile maksmast elementaarseid kindlustushüvitisi¹. E. Danu ei ole sisenenud Saksamaale selleks, et otsida seal tööd, ja kuigi ta taotleb töötajatele mõeldud elementaarseid kindlustushüvitisi, on toimikumaterjalidest näha, et ta ei otsi tööd. Ta ei ole õppinud ühtegi ametit ega ole Saksamaal ega Rumeenias seni töötanud. E. Danu ja tema poeg elavad hiljemalt alates novembrist 2010 Saksamaal E. Danu õe korteris ja õde varustab neid toiduga. E. Danu saab oma poja eest 184 eurot lapsetoetust ja elatisabi 133 eurot kuus. Nende toetuse üle ei ole käesolevas asjas vaidlust.

Leipzigisotsiaalkohtu küsimustele vastates märgib Euroopa Kohus oma tänases otsuses, et teatud sotsiaaltoetuste puhul (nagu Saksamaa elementaarsed kindlustushüvitised) saavad teiste liikmesriikide kodanikud nõuda vastuvõtva liikmesriigi kodanikega võrdset kohtlemist ainult siis, kui nende elamine vastuvõtva liikmesriigi territooriumil vastab „liidu kodaniku” direktiivi² tingimustele.

Seoses sellega tuletab Euroopa Kohus meelde, et nimetatud direktiivi kohaselt ei ole vastuvõttev liikmesriik kohustatud tagama õigust sotsiaalabile **elamisperioodi esimese kolme kuu** jooksul.

Üle kolmekuulise, kuid alla viieaastase elamisperioodi puhul (millega on tegemist käesolevas asjas) näeb direktiiv elamisõiguse tingimusena muu hulgas ette, et majanduslikult mitteaktiivsetel isikutel **peab olema piisavalt vahendeid**. Niisiis on direktiivi eesmärk vältida seda, et majanduslikult mitteaktiivsed liidu kodanikud kasutaksid vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalkaitsesüsteemi endale elatusvahendite hankimiseks. Järelikult peab liikmesriigil olema võimalus keelduda sotsiaaltoetuste andmisest majanduslikult mitteaktiivsetele liidu kodanikele, kes kasutavad oma liikumisvabadust üksnes eesmärgil saada teise liikmesriigi sotsiaalabi, kuid kellel puuduvad piisavad vahendid, et saada elamisõigus – iga üksikjuhtu tuleb kontrollida taotletud sotsiaaltoetusi arvesse võtmata. Neil asjaoludel otsustab Euroopa Kohus, et „liidu kodaniku” direktiiviga ja sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise määrusega³ ei ole vastuolus

¹ Tegemist on toimetulekutoetusega (*existenzsichernde Regelleistung*) E. Danu puhul ja sotsiaaltoetusega (*Sozialgeld*) tema poja puhul ning osalise hüvitise ja kulude eest eluasemele ja küttele.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnustatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, lk 1, parandus ELT 2004, L 200, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72, parandus ELT 2009, L 202, lk 90), mida on muudetud komisjoni 9. detsembri 2010. aasta määrusega (EL) nr 1244/2010 (ELT L 338, lk 35). Määrust ei kohaldata sotsiaalabile (määruses on sellel mõistel kitsam ulatus kui „liidu kodaniku” direktiivis). Osaliselt aga kohaldatakse määrust „mitteosamakselistele rahalistele erihüvitistele”, millel on nii sotsiaalkindlustuse kui

siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt arvatakse teatavate „mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste“⁴ saajate hulgast välja teiste liikmesriikide kodanikud, kuigi neid hüvitisi makstakse samasuguses olukorras olevatele oma riigi kodanikele, kui neil teiste liikmesriikide kodanikel ei ole vastuvõtvast liikmesriigis elamise õigust direktiivi alusel.

Euroopa Kohus tuletab meelde, et sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise määrus ei reguleeri mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste andmise tingimusi. Kuna see pädevus kuulub siseriiklikule seadusandjale, on tal ka pädevus määrata kindlaks seda liiki hüvitistega tagatud sotsiaalabi ulatus. Järelikult ei rakenda liikmesriigid liidu õigust, kui nad määravad kindlaks mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste andmise tingimused ja ulatuse, mistõttu ei kohaldu Euroopa Liidu põhiõiguste harta.

E. Dano ja tema poja kohta märgib Euroopa Kohus, et neil puuduvad piisavad vahendid ja seetõttu ei saa nad nõuda Saksamaal elamise õigust „liidu kodaniku“ direktiivi alusel. Järelikult ei saa nad tugineda direktiivis ja sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise määruses ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõttele.

MEELDETULETUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriigi kohtutel pöörduda nende lahendada oleva vaidluse raames Euroopa Kohtu poole liidu õiguse tõlgendamise või liidu akti kehtivuse küsimuses. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku vaidlust. Kohtuasja lahendab siseriiklik kohus vastavalt Euroopa Kohtu otsusele. See otsus on samuti siduv teistele siseriiklikele kohtutele, kelle lahendada on sarnane küsimus.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebilehel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamise pildid on kättesaadavad agentuuri [Europe by Satellite](#) kaudu ☎ (+32) 2 2964106

ka sotsiaalabi tunnusjooned ja mida rahastatakse eranditult üldistest maksudest. Käesolevas asjas täpsustab Euroopa Kohus, et sellistele hüvitistele kohaldatakse määruses ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtet.

⁴ Saksamaa kohta mainib direktiiv muu hulgas hüvitisi elamiskulude katmiseks töötajaid käsitlevate põhisätete alusel. Leipzigi sotsiaalkohus kvalifitseeris kõnesolevad hüvitised „mitteosamakselisteks rahalisteks erihüvitisteks“.